
DE STERKTE VAN HET OUDE LEVEN

DOOR

G. SEVENSMA—THEMMEN

I.

Elken morgen zat ze op dezelfde plaats tegenover het portret en als ze na de boterham aan het bijbellezen toe was, dan moest ze even naar hem opzien, als om vergunning te vragen, dat zij het nu maar deed. Ze las hardop, want dan werden haar gedachten bij de zinnen vastgehouden door het geluid van haar eigen stem, het geluid, dat haar zoo nieuw en hard leek bij het uitspreken van de oude, bekende woorden, die in haar bewaard lagen met de muziek van zijn klank. Maar ze had tenslotte toch dit vreemde, dit van-haar-alleen aangedurfd, omdat anders haar immer-naar-het-verleden-reizende gedachten telkens wegzwierven. Ze wilde steeds nog luisteren, ook nu hij niet meer tot haar spreken kon. Haar heele leven was eigenlijk één luisteren geweest, als kind naar den vader, die met weinig woorden getracht had hun de dubbele opvoeding van vader en moeder beide te geven, en van heel jonge vrouw af naar den man, die haar schuchtere wezen omklankt had met de muziek van zijn liefde. Ze was nooit moede geworden te luisteren, haar innerlijk had nooit zijn woorden weg willen dringen, zijn woorden van raad, zijn woorden van terechtwijzing ook wel, ze wist zichzelf zoo klein en wankel in het groote leven, dat bij elke beslissing, die er genomen moest worden, bij elke keuze, waarvoor ze kwam te staan, haar vragende blik allereerst ging naar hem — hij zou het wel weten. Hij schertste er wel eens over:

„Maar, kindje, dat kun jij immers veel beter dan ik. Je bent altijd zoo bescheiden,” maar dan dacht ze meteen dankbaar: maar ik kan het door jou.

En nu hij er niet meer was — nu kon ze niets meer, dacht ze. Of eigenlijk, nu kon ze misschien nog één ding: hardnekkig verdedigen alles, zooals het was geweest met hem en afweren al het nieuwe, het vreemde, dat binnen wilde dringen van haar-alleen.

Toch kon ze haar leven niet dichtsluiten voor dit nieuwe. Het wonen hier al, in een andere omgeving, in een kleiner huis, waar de oude, zware meubels haar soms zoo wonderlijk stonden aan te staren, alsof ze wilden vragen:

„Wat doen we hier eigenlijk, jij en wij?”
zette haar elken morgen met een verschrikt gezichtje tegenover den nieuwen dag.

Ja, wat doen we hier eigenlijk? Zoo vroeg ook zij zich telkens af. Maar de jongens hadden besloten: ze moest maar bij de familie gaan wonen, dat was gezellig, voor hen ook veel handiger om eens over te komen dan daar heelemaal in het Noorden, waar ze eigenlijk niets hadden, dat hen trok. En ze had de billijkheid van hun verlangen dadelijk toegegeven: wat moest zij, als vrouw alleen, in een stad, waar ze ondanks hun lange woon, toch nooit waren ingeburgerd? Maar wat het verstand gereede aanvaardt, wil het hart daarom nog niet altijd en toen ze den laatsten keer door het groote, holle huis liep, waar ze ieder hoekje kende, ieder reetje in de verf, iedere plank, die kraakte, had ze de neiging om ergens verscholen te gaan zitten en te smeeken:

„Och, laat me maar. Ik had het hier zoo goed. Wat moet ik met een nieuw begin aanvangen?”

Ze hadden het zoo goed gehad. Hoe wijder de kloof werd, die haar scheidde van het verleden, hoe zonniger dat onbereikbare land haar scheen vanuit haar grauwe, eenzame heden. En toch was hun leven naar het uiterlijk zoo heel simpel geweest: haar man, een stoere, eenzame werker, die weinig gewaardeerd werd op zijn kantoor en die, daardoor belemmerd in zijn promotie, zijn weetgragen geest in vrije uren trachtte te voeden met allerlei studie en zij — een altijd dribbelend, heel bescheiden huismoedertje. Men merkte hem wel op; hij was geen persoonlijkheid, die men onverschillig voorbij kon gaan,

maar voor velen was zijn geestelijke superioriteit een oorzaak tot antipathie. Haar kende men nauwelijks en alleen een enkele heelingewijde wist, hoe haar zachte, stil-zonnige leven het ongeweten middelpunt was van het gezin. En geen kon vermoeden, hoe de sterkte van den man zich altijd weer boog tot de stille omkoesting van haar vereering, waarmede zij hem zoo gulweg schonk, wat de buitenwereld hem onthield. Hij voelde zich in zijn dagelijksch werk dikwijls als de gebondene, die met stroeve gebaren tracht nog iets zoo goed mogelijk te doen, maar zoodra zijn huisdeur hem binnensloot in de veiligheid van zijn eigen home en al het andere buitenhield als het verre, vreemde, dat hem niet meer raken kon, kwam de ontspanning over hem, lieten de handen los en over zijn bleek, strak gezicht daagde de zweem van een glimlach, als hij zijn huiskamer binnentrad. Zij zag het met een eersten blik en 't was haar een zoete pijn, dat zij hem dat vermochten te geven — de jongens en zij. Want de jongens namen hem van zijn binnenkomen af in beslag, heel den dag hadden ze hun ervaringen voor hem opgegaard en na zijn moeilijke eenzaamheid dook hij nu met hen onder in de vragen en den jool van hun kinderleven. Ook in den jool, hun huiskamer daverde dikwijls van den lach en Moeder moest wel eens wat wanordelijkheden door de vingers zien. Zij kon het niet van zich verkrijgen, belemmerend tusschenbeide te treden; als straks de jongens naar bed waren, zou ze wel weer opruimen, troostte ze zich en luisterde met een glimlach naar hun schallende vreugd.

Ze luisterde zooveel — de Moeder. Door den dag naar de verhalen van haar beide kinderen, die wel bij haar kwamen met de explosie van hun plotselinge, geweldige ondervindingen, maar die, wat dieper in hun hart lag aan vragen en ervaringen, bewaarden voor den Vader, die raad voor alles wist. En 's avonds luisterde zij naar haar man, als hij haar deelgenoot maakte van wat hij dien dag als last ontvangen had of haar mee wilde laten genieten van wat zijn geest aan rijkdom ontving. Zij vond, dat dit al het minste was wat zij kon doen — luisteren. Zij zag wel eens bewonderend naar andere moeders, die handelend en richtend optraden in het leven van hun